

တယောက်ယောက်က
စောင့်ကြည့်နေခြင်း

မျက်မြင်တွေ့ခြင်းနှင့်
မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုတွေကို
ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း မှတ်တမ်းတင်ဖို့
အခွင့်အာဏာရှိတယ်ဆိုတာ
လူတွေသေချာသိအောင်လုပ်တဲ့နေရာမှာ
ဒီနည်းက နည်းကောင်းတခုဖြစ်ပါတယ်။

ဗီဒီယိုမှ ဥပမာများ အားလုံး

● စနိုက်ပါ (Sniper) တာဂူးရစ် (Targuist)

မော်ရိုကိုမှ အမည်မသိ တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်သူ မှ
မော်ရိုကိုမှာ ရဲအရာရှိတွေက ယာဉ်မောင်းသူတွေထံက မကြာခဏ
လာဘငွေတောင်းနေကြတာကို လှုံ့ဆော်သူ တဦးက ဗီဒီယိုရိုက်ကူးပြီး
ယူကျူမှာ လွှင့်တင်လိုက်တဲ့အခါ ဗီဒီယိုဟာ ထောင် သောင်းနဲ့ချီတဲ့လူတွေ
ကြည့်တာခံရပါတယ်။ အစိုးရအနေနဲ့ ဒီလာဘ်စားတဲ့ ရဲတွေကို
အရေးယူနိုင်ရုံသာမက “စနိုက်ပါ တာဂူးရစ်” ရဲ့ ဥပမာကို ယူပြီး နောက်ပိုင်းမှာ
ဒီလိုလာဘ်စားတဲ့ ရဲတွေကို နှိမ်နင်းဖို့ ဗီဒီယိုကင်မရာတွေ တပ်ဆင်ခဲ့ပါတယ်။

သုံးစွဲခဲ့တဲ့ Tool များ - ဗီဒီယိုကင်မရာ၊ ဗီဒီယိုတည်းဖြတ်ရေး ဆော့ဖ်ဝဲ၊
ယူကျူ၊ ဘလော့ဂ်များ

ဆက်လက်လေ့လာရန်လင့်ခ်များ

ဗီဒီယိုများ - <http://bit.ly/H8rlj>

ဘလော့အကြောင်းအရာ - <http://bit.ly/1uOFyB>

● ရွှေဝါရောင် တော်လှန်ရေး

မြန်မာပြည်မှ ဘလော့ဂ်များနဲ့ လှုံ့ဆော်သူများ

လှုံ့ဆော်သူတွေဟာ ဘလော့ဂ်တွေကို သုံးပြီး
စစ်အစိုးရ တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားတဲ့ သတင်းတွေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး
ချိုးဖောက်မှုတွေကို တက္ကသိုလ်လုံးသိဖို့ ဖြန့်ပေးခဲ့တယ်။
ဘလော့ဂ်တွေဟာ အကျပ်အတည်းဆိုက်နေတဲ့ အဖြစ်အပျက်
ခုက သတင်းတွေကို ဈေးပေါ်တဲ့ ဒစ်ဂျစ်တယ် ကင်မရာ၊ မိုဘိုင်းဖုန်း
ကင်မရာတွေသုံးပြီးရိုက်ခဲ့တဲ့ ရုတ်တရက်လောင်စာဆီ ဈေးတက်လိုက်တာ
ကို ကန့်ကွက်တဲ့ ပြည်သူ့လှုပ်ရှားမှုတွေကို စစ်အစိုးရက အကြမ်းဖက်
နှိမ်နင်းခဲ့တဲ့ ဓာတ်ပုံတွေကို ဖြန့်ချိခဲ့တယ်။ ပြည်သူတွေကြည့်ညိတဲ့
သံဃာတွေနဲ့ သီလရှင်ဆရာလေးတွေ လမ်းမတွေပေါ် ကြွလာတဲ့
အဖြစ်အပျက်ဟာ အွန်လိုင်းမှာ အင်မတန်ရေပန်းစားခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်မှာ
ဘာတွေဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို တက္ကသိုလ်လုံးက သိခဲ့ရတယ်။

သုံးစွဲခဲ့တဲ့ Tool များ - ဘလော့ဂ်များ၊ သတင်းတင်ပို့ချက်များ၊
ဒစ်ဂျစ်တယ်ကင်မရာများ၊ လက်ကိုင်ဖုန်းများနဲ့ ဓာတ်ပုံများ

ဆက်လက်လေ့လာရန် လင့်ခ်များ

ဘလော့ဂ်၊ ဓာတ်ပုံများ၊ ဗီဒီယိုများ - <http://bit.ly/cRMLK>

TARGUIST SNIPER, YOUTUBE

RACOLES' (FLICKR)

လှုပ်ရှားမှုအတွက် ကြိုတင်စီစဉ်ပါ

- မြန်မာပြည်က ဘလော့ဂါတွေနဲ့ အခွင့်အရေးအတွက် လှုံ့ဆော်သူတွေဟာ သူတို့သက်သေခံချက်တွေနဲ့ အထောက်အထားတွေကို ပို့ပေးမှုကြောင့် သိသာတဲ့ အန္တရာယ်တွေနဲ့ ကြုံခဲ့ရတယ်။ လှုံ့ဆော်မှုကို ထောက်ခံပြီးပါဝင်ခဲ့ကြတဲ့ အခြားသူတွေနဲ့ ကိုယ့်အတွက် အန္တရာယ်မရှိအောင် ဘယ်လို လုပ်ကြမလဲ။ IP လိပ်စာလို့၊ အီးမေးလ်အကောင့်၊ password၊ လူမှုဆက်ဆံရေးကွန်ယက်ပေါ်က သူငယ်ချင်းစာရင်းတွေ၊ မိုဘိုင်းဖုန်းက အမည်တွေနဲ့ SIM ကဒ်ဝယ်ခဲ့တဲ့နေရာတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းအတွက် ဝတ်ဆိုင်ဒီဇိုင်းနာမည်ဝယ်တုန်းက မှတ်ပုံတင်ခဲ့တဲ့ အချက်အလက် စတာတွေဟာ အင်ဂျင်တယ် လက်ရာခြေရာကျန်ခဲ့စေတယ်ဆိုတာ ဆင်ခြင်ပါ။
- စုဆောင်းပြီး ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ သတင်းပို့ချက်တွေကို မှန်ကန်ကြောင်း အတည်ပြုစစ်ဆေးတဲ့ စံ ကို တိုးတက်အောင်လုပ်ပါ။ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်သူတွေအကြောင်း ဖော်ပြတာ သို့မဟုတ် အပြစ်မဲ့သူတွေကို လွှဲမားစွာစွဲမှုတွေအပေါ် အခြေတည်ပြီး အချို့ပြည်သူတွေက သတင်းပေးပို့တတ်တယ်။
- လတ်တလောဖြစ်ပျက်နေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုနဲ့ ပတ်သတ်တဲ့ သတင်းထူး သတင်းဦးတွေကို အလျင်အမြန်တုံ့ပြန်တဲ့အခါ အခြားသူတွေအတွက် အကောင်းဆုံးကို ရည်ရွယ်ထားရင်တောင်မှ သင့်ရဲ့မူရင်း အကြောင်းအရာတွေကို ပြန်လုပ်ထုတ်လုပ်ရာမှာ အရေးကြီးတာတွေ ကျန်သွားတာမျိုးက လွယ်လွယ်လေး ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အခြားသူများဆီက မပြည့်စုံပဲ ရောက်လာတဲ့ သတင်းတွေကို ဖြန့်ဖြူးနေမိတာမျိုးလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အချက်အလက်တွေကို မှန်ကန်စွာ ဖြန့်ဖြူးရင်း မျက်မြင်သက်သေခံ အကြောင်းအရာတွေကိုရော ဘယ်လိုထုတ်လုပ် ဖြန့်ချိမလဲ။
- သက်သေခံမီဒီယိုထဲက မျက်မြင်သက်သေဟာ ဘယ်သူဘယ်ဝါဖြစ်တယ်ဆိုတာကို အကာအကွယ်ပေးဖို့ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကတော့ သူတို့မျက်နှာကို မှတ်တမ်းတင်မရှိကူးတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ခံအလင်းအရောင်ကို ခပ်မှောင်မှောင်ထားပြီး သူတို့မျက်နှာကို ထင်ထင်ရှားရှားမပေါ်အောင် စီစဉ်ပြီးလည်း ရိုက်ကူးနိုင်ပါတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ကိုယ့်မီဒီယိုတိတ်ခွေ အသိမ်းခံရဦးတော့ မီဒီယိုထဲမှာ ဘယ်သူဘယ်ဝါတွေပါတယ်ဆိုတာ မှတ်တမ်းပုံ မရနိုင်တော့ပါဘူး။
- ပထမဆုံးသက်သေခံချက်များထောက်ပံ့လိုတဲ့ မျက်မြင်သက်သေတွေကို သူတို့ရဲ့အထောက်အထားများ၊ သူတို့ဟာ ဘယ်သူဘယ်ဝါဆိုတာ ပေါ်သွားမယ်ဆိုရင် ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ သူတို့ရဲ့ အဆိုးရွားဆုံးအခြေအနေက ဘာလဲဆိုတာ သေချာအောင် သုံးသပ်ခိုင်းပါ။ ဒီလိုဆွေးနွေးမှုမျိုးက သင့်ကို လူတွေက သဘောတူချက်ပေးတယ်ဆိုတာ သိနိုင်ပြီး ရလာနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်ကို ဘယ်လိုနည်းနဲ့သိသမျှနည်းအောင် လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာ စီစဉ်နိုင်ပါတယ်။

ANTHONY TURBA (FICKR)

ပြဿနာ ဆန်းစစ်ချက်များ

ခေါင်းစဉ် - နီဒါ (Neda) အမှတ်တရ
ပါဝင်သူများ - အီရန်မှ လှုံ့ဆော်သူများ
နေရာ - တီဟီရန်
ဝဘ်ဆိုဒ် - <http://bit.ly/Kpcs>

ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်များ

၂၀၀၉ ဇွန်လအတွင်းမှာ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အီရန် ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ဆန္ဒပြမှုအတွင်း သေဆုံးခဲ့ရတဲ့ နီဒါ အက်ဟာ-ဆိုတန် (Neda Agha-Soltan) အမှုကို ရိုက်ထားတဲ့ ဗီဒီယိုအပိုင်းအစလေး နှစ်ခုက တကမ္ဘာလုံးကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဗီဒီယိုတခုဟာဆိုရင် အမည်မသိသူ တယောက်က ရိုက်ကူးခဲ့တာဖြစ်ပြီး အခြားထောက်ပံ့သူတွေကို အီးမေးလ်ပို့ရာကတဆင့် Facebook ပေါ်မှာ လျင်မြန်စွာ ပျံ့နှံ့သွားပါတယ်။ ဒီ Facebook ပေါ်က ဗီဒီယိုပေါ်မှာပဲ နီဒါရဲ့ အသက်ကိုကယ်ဆယ်ဖို့ကြိုးစားခဲ့သူ ဆရာဝန်တဦးပါ ပါဝင်နေပြီး သူက အဖြစ်အပျက်နှင့် သူပါဝင်ခဲ့တဲ့နေရာရဲ့ အကြောင်းကို မှတ်ချက်ပေးပေးသွားပါတယ်။ ဗီဒီယိုကို ကွန်ယက်ပေါ်တိုက်ရိုက်တင် လိုက်တာထက် အီးမေးလ်တွေဆီကို ပို့ပေးဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရတာကတော့ ဗီဒီယိုရိုက်ကူးသူကို အကာအကွယ်ပေးဖို့ပါပဲ။ ဒါ့အပြင် ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ပိုမိုတင်းကြပ်လာတဲ့ အင်တာနက်စိစစ်ရေးကို ရှောင်ရှားရန်အတွက်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သတင်းသမားတွေဟာ ဗီဒီယိုကို အီးမေးလ်များ၊ လူမှုဆက်ဆံရေးကွန်ယက်များကတဆင့် သတိထားမိသွားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နာဒါသေဆုံးမှု ဒုတိယသက်သေခံ ဗီဒီယို(<http://bit.ly/yvvoM>) အင်တာနက်ပေါ် လွှင့်တင်ပြီး နာရီပိုင်းအတွင်းမှာပဲ CNN မှာ ပေါ်လာခဲ့ပြီးနောက် ယူကျူမှာ ကူးယူတင်ပြခံရပါတယ်။ ဗီဒီယိုကို Twitter ပေါ်လွှင့်တင်လိုက်တဲ့ အခါမှာတော့ ကြည့်ရှုသူလူပေါင်းများစွာ ရိုလာခဲ့ပြီး အီရန်မှာ နောက်ဆုံးဖြစ်နေတဲ့ သတင်းတွေကိုလဲ လွှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဗီဒီယိုဟာ လွှင့်ပြီးပြီးချင်း အလျင်အမြန်ပဲ ပျံ့နှံ့ခဲ့လို့ ဒီလိုမတည်းဖြတ်ပဲ လွှင့်တင်လိုက်တဲ့ ဗီဒီယိုတွေရဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုကို စဉ်းစားသုံးသပ်ချိန် နည်းနည်းပဲ ရခဲ့ပါတယ်။

WITNESS မှာ ရေးသားခြင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပရက်စီလာ နရီ (Priscila Neri) ပြောကြားချက်ကတော့ "ပြည်သူတွေ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေလူသားအားလုံးတို့၊ အီရန်မှာ ဘာတွေဖြစ်ပျက်နေတယ်ဆိုတာကို တ ကမ္ဘာလုံးသိအောင် ထုတ်ဖော်ပြဖို့

က အရေးကြီးသလို သေဆုံးသွားသူ နီဒါရဲ့ ဂုဏ်သရေကို လေးစားဖို့ နဲ့ ဒီလိုအဖြစ်ဆိုးပြီးနဲ့ ကြုံရတဲ့ ကျန်ရစ်သူ မိသားစုရဲ့ ပူဆွေးသောက၊ ဒါတွေကို မျှတမျှတအောင် ကျမတို့ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။ ဗီဒီယိုကို ကြည့် တဲ့အခါ ကျမတို့ တာဝန်က ဘာလဲ။ ပြန်လည်ဖော်ပြဖို့ လိုမလား။ ကျမတို့ သိသမျှလူတွေဆီကို ဆက်ပို့ပေးပြီး သူတို့ကို ဒါတွေကြည့်ဖို့ အားပေးမလား။" လူတွေအနေနဲ့ မိုဘိုင်းဖုန်း အပ်ဂျစ်တယ် ကင်မရာတွေကို သုံးပြီး မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ သတင်းပို့ချက်တွေနဲ့အတူ လှုပ်ရှားမှုတွေဖြစ်နေတဲ့ နေရာကနေ ချက်ချင်းသတင်းပို့နိုင်မှု စွမ်းရည်တွေ တိုးတက် လာနေတဲ့ အချိန်မှာ အထူးသဖြင့် အပြောင်းအလဲများပြီး ဖိအားများနေတဲ့ အခိုက်အတန့်မျိုးမှာ တိကျသေချာ နည်းပျူဟာကျစွာ ထုတ်ပြန်ဖို့ ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်ကြမလဲ ဆိုတာကို နီဒါရဲ့ ဗီဒီယိုအပိုင်းအစလေးက စိန်ခေါ်နေပါတယ်။ အီရန်မှာ လှုံ့ဆော်သူတွေနှင့် ဆန္ဒပြသူတွေကို ဖမ်းတာ တွေကြောင့် ဗီဒီယိုခြေရာလက်ရာတွေကို လွှင့်တင်ခြင်းဟာ ဗီဒီယိုတင်ပို့သူတွေကို ဘယ်လိုအန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်တယ်ဆိုတာ သိမြင်နိုင်ပါတယ်။ Facebook တို့ Twitter တို့မှာသုံးတဲ့ နာမည်တွေနဲ့လည်း တချို့လူများဟာ တရားရုံးမှာ အမှုဆိုင်ခံရပါတယ်။

သုံးစွဲခဲ့တဲ့ Tool များ - မိုဘိုင်းဖုန်းကင်မရာများ၊ အီးမေးလ်၊ ယူကျူ၊ Twitter Facebook၊ ဘလော့ဂ်များ

လက်လှမ်းမီမှု အတိုင်းအတာ - သန်းထောင်ချီတဲ့ ကမ္ဘာတဝှမ်းက ပြည်သူများ

ကုန်ကျစရိတ် - မသိရ။

အရင်းအမြစ်များ - ကွန်ယက်ပေါ်က အချက်အလက်ကို မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက်တို့ကနေ ပင်ရှာကြည့်မှု။ အီရန်အပြင်က ဗီဒီယိုထုတ်ပြန်ပေးတာ ပြန်လည်ထုတ်ပြန်ပေးတာတွေလုပ်ပေးတဲ့ ထောက်ခံသူများ။ သတင်းမီဒီယာများမှ ဗီဒီယိုအပေါ် သတင်းတင်ဆက်မှုများဖြင့် ထောက်ပံ့မှုများ။ ဘလော့ဂ်များနဲ့ လူမှုဆက်ဆံရေး ကွန်ယက်တွေမှာ ဗီဒီယိုရဲ့ ဖြစ်စဉ်နဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေပေးတဲ့ ဘလော့ဂါတွေနဲ့ လှုံ့ဆော်သူတွေ။

ABCNT.WWW.ABCNT.INFO

ကြာချိန် - ဗီဒီယိုကို ရိုက်ကူးရာက လွှင့်တင်ချိန်ထိ နာရီ အနည်းငယ်သာ။ နိုင်ငံတကာအသံလွှင့် မီဒီယာတွေရောက်ဖို့ နာရီနည်းနည်းပိုကြာ။

ခက်ခဲမှုအဆင့် - အဆင့် ၅ ဆင့်အနက် အဆင့် ၂

ဆက်လက်လေ့လာရန်လင့်ခ်များ
New York Times Blog – <http://bit.ly/TqGnG>
Global Voices – <http://bit.ly/LLAbx>
Witness – <http://bit.ly/gtyPz>

ကိုယ်တိုင် လုပ်ဆောင်ရန်

မေးမြန်းချက်များ

- မျက်မြင်သက်သေချက်တွေကို ဘယ်လိုစုဆောင်းမယ်ဆိုတဲ့ အစီအစဉ်ဆွဲဖို့ အချိန်ရှိပါသလား။ သို့မဟုတ် ထောက်ခံအားပေးသူတွေ လှုံ့ဆော်သူတွေအတွက် လူ့ကျင့်ဝတ်ဘောင်ထဲကနေ မဟာဗျူဟာ ကျတဲ့ နည်းလမ်း၊ သဘာဝကျတဲ့ အချက်အလက်ကုန်ကြမ်းတွေ စဉ်ဆက်မပြတ်စုဆောင်းဖို့ ပြင်ဆင်ပေးပြီးပြီလား။
- ကိုယ်ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လူတွေဆီမှာ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရတာတွေအတွက် မှတ်တမ်းတင်ဖို့ ရှိပြီးသား Tool တွေက ဘာတွေလဲ။ မိုဘိုင်းဖုန်းတွေလား၊ ဒစ်ဂျစ်တယ်ကင်မရာတွေလား၊ လူမှုဆက်ဆံရေးကွန်ယက်တွေ၊ ဘလော့တွေကိုသွားကြည့်နိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေလား။
- လှုံ့ဆော်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အဖြစ်အပျက်မျှဝေပေးတဲ့ သူတွေရဲ့ ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုကို ဘယ်လို ယုံကြည်ပေးနိုင်မလဲ။
- မီဒီယာနဲ့ နေရာအနှံ့ကို ထိုးဖောက်မယ့် နည်းဗျူဟာက ဘာလဲ။ အချက်အလက်တွေက သတင်းဦး သတင်းထူးတွေရဲ့ တစိတ်တဒေသဖြစ်လာပြီး သတင်းဌာနတွေက ကိုယ့်နောက် တဟုန်ထိုးလိုက်လာရင် ဘယ်လိုတုံ့ပြန်မလဲ။
- လုပ်နေတဲ့ ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆက်စပ်နေတဲ့ သူတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းတွေက ဘာတွေလဲ။
- အစိုးရဆီက ဖြစ်ဖြစ်၊ ကွန်ယက်ဝန်ဆောင်မှုပေးတဲ့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေဆီကပဲ ဖြစ်ဖြစ် ပုံတွေ၊ ဗီဒီယိုတွေနဲ့ ဘလော့ပို့စ်တွေကြောင့် ထိခိုက်မှုရှိလာသူတွေဆီကနေ တင်ထားတာတွေကို ဖယ်ပေးဖို့ တောင်းဆိုလာမယ်ဆိုရင် ဘယ်လို တုံ့ပြန်မလဲ။

လုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့ အခြားနည်းလမ်းများ

- ၁။ ဗီဒီယိုကို သုံးဖို့ မလိုပါဘူး။ လူတွေ သူတို့မိုဘိုင်းဖုန်းတွေ သုံးပြီး ဓာတ်ပုံတွေကို အီးမေးလ်က တဆင့် ဒါမဟုတ် ဖြစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် Multimedia Message (MMS) တွေကို သုံးပြီး ပို့ပေးဖို့ တောင်းဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ နောင်တချိန်မှာ Slide Show တွေ ဒါမဟုတ် ဗီဒီယိုပဲဖြစ်ဖြစ် လွှင့်ပေးနိုင်ပါတယ်။
- ၂။ တကယ်လို့ ဘယ်သူဘယ်ဝါဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့ အထောက်အထားတွေကို ဖယ်ရှားချင်တယ်ဆိုရင် သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေတဲ့ ပုံတွေ၊ ရုပ်သေးတွေ သို့မဟုတ် Digital Storytelling နည်းနဲ့ ဓာတ်ပုံတွေ ဖွဲ့စပ်ပုံဖော်နည်းကို အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။
- ၃။ မျက်မြင်သက်သေအဖြစ်အပျက်တွေကို ဦးဦးဖျားဖျားရရှိလိုက်တယ် ဆိုတာမျိုးက ဖြစ်တောင်ဖြစ်ခဲ့ပါ။ အချို့အဖြစ်အပျက်တွေကို နောက်ပိုင်းမှ အင်တာဗျူးတွေနဲ့ ပြန်တည်ဆောက်ရတာမျိုးတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါ့ပြင် ယုံကြည်ရတဲ့ မိတ်တွေတွေနဲ့ အဆက်အသွယ်တွေကတဆင့် လူတွေပါဝင်လာအောင် မိတ်ဆက်ပေးနိုင်ပါသေးတယ်။
- ၄။ တိုက်ရိုက်အဖြစ်အပျက်တွေမှာ လူတွေရဲ့ မျက်နှာတွေကို မှတ်တမ်းတင်နေမယ့်အစား လှုပ်ရှားမှုတစ်ခု သို့မဟုတ် ဆန္ဒပြမှုတစ်ခုအကြောင်း ပြောနိုင်တဲ့ အခြား လုံခြုံတဲ့ နည်းလမ်းတွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။
- ၅။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို ထောက်ပြချင်တဲ့ ဗီဒီယိုမျိုးအတွက်ကတော့ အဲဒီထဲမှာ ပါဝင်သူတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍနဲ့ ထိုသူတွေအချင်းချင်း ဆက်နွယ်မှုတွေကို ရှင်းသွားအောင် တွေးပါ။ စိတ်ကူးထဲမှာ ပုံဖော်ကြည့်ပြီး ဒီလူတွေ၊ အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတွေကြားက အဆက်အသွယ်တွေကို မီးမောင်းထိုးပြလာနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ပါဝင်သော TOOL များ -

လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ရန် လုံ့ဆော်သူများရဲ့ ယုံကြည်စိတ်ချရတဲ့ ဗီဒီယိုကို လူမှုအဖွဲ့အစည်းမှာ မျှဝေခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဗီဒီယိုတွေ မည်သူမဆို ပို့နိုင်တဲ့ The Hub (<http://http://hub.witness.org/>) လိုမျိုး ဗီဒီယိုမျှဝေတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဆိုဒ်တစ်ခုကို WITNESS ဆိုတဲ့ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ ဗီဒီယိုနဲ့ လုံ့ဆော်တဲ့ အဖွဲ့က တည်ထောင်ထားပါတယ်။ The Hub ဟာ အခြားကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် ဗီဒီယိုမျှဝေတဲ့ ဝက်ဆိုဒ်တွေကို ကန့်သတ်ထားပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဒီလို ဝက်ဆိုဒ်တွေပေါ်က ကြမ်းတမ်းတဲ့ပုံတွေ ဖယ်ခံရနိုင်တာမျိုး (သို့) အစိုးရက မျက်စိစပါးမွေးစူးတဲ့အခါ ဝက်ဆိုဒ်ပိုင်ရှင်ကို သူတို့မနှစ်မြို့တဲ့ အရာတွေကို ဖယ်ရှားဖို့ ဖိအားပေးတာမျိုးတွေ ဖြစ်နိုင်လို့ပါ။ The Hub ပေါ်မှာ အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးအတွက် လုံ့ဆော်သူတွေအားလုံး စုစည်းမိပြီး အဖွဲ့အစည်းတခုလိုဖြစ်နေကာ WITNESS အနေနဲ့လည်း လုံ့ဆော်သူတွေရဲ့ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ခွင့် ဘယ်လိုကာကွယ်ပေးခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်းကြောင်းရှိခဲ့ပါတယ်။ The Hub ရဲ့ ဆုတ်ယုတ်နိုင်တဲ့ ရလဒ်တခုကတော့ အခြားရေပန်းစားတဲ့ ဝက်ဆိုဒ်တွေလိုမျိုး ကြီးမားပြီး လူမျိုးစုံတဲ့ ပရိသတ်မရနိုင်တာပါ။ The Hub ကို အသုံးပြုနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတခုကတော့ ဗီဒီယိုကို The Hub ပေါ်မှာ တင်ထားတဲ့ တချိန်ထဲမှာပဲ အခြား ရေပန်းစားတဲ့ စီးပွားရေးအရလုပ်ထားတဲ့ (သို့) ပြုချင်တဲ့ ဗီဒီယိုကို အမြဲတွေ့နေပြီး စီးပွားရေးဆန်တဲ့ ဝက်ဆိုဒ်က ဗီဒီယိုကို ဘာပဲလုပ်လုပ် ဂရုစိုက်စရာမလိုတဲ့ ဝက်ဆိုဒ်များလည်း သုံးပါ။

အကြံပြုချက်များ

WITNESS က ဗွိုင်းဆိုလက်တာ ကရစ်နစ် (Violeta Krasnic) ရဲ့ ဘယ်သူဘယ်ဝါဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထား ဖုံးကွယ်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြောကြားချက်-

“ရိုက်ကူးရေးမှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူဟာ ဘယ်သူဘယ်ဝါဖြစ်ကြောင်းကို ပယ်ဖျက်ထားတာဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်များနဲ့ နည်းပညာများအတွင်း ယုံကြည်မှုရရန်အကြောင်းအရာ တခုဖြစ်ပါတယ်။ ကျမတို့ ပူးတွဲထုတ်လုပ်တင်ဆက်ခဲ့တဲ့ ဗီဒီယိုထဲမှာ ပါဝင်ခဲ့တဲ့ လိင်လုပ်သားတယောက်ရဲ့ စိတ်ချသဘောတူညီချက်ရရှိ ပထမဆုံးလုပ်ရတာကတော့ ယုံကြည်ရပါတယ်လို့ အသိပေးတာပါ။ ကျမတို့သဘောတူညီချက်ထဲမှာ ဒီဗီဒီယိုရဲ့ ရည်ရွယ်ရင်းနဲ့ စည်းရုံးလုံ့ဆော်ရေး အဖွဲ့အစည်းက ဘယ်လိုအသုံးပြုမယ်ဆိုတာကို သိစေတယ်။ လုံခြုံရေးအတွက် ဘယ်လိုလုပ်ထားတယ်ဆိုတာ နားလည်အောင်၊ ဘယ်သူဘယ်ဝါဆိုတာ မသိအောင် ဘယ်လိုဖုံးကွယ်ထားတယ် (ဥပမာ - အသံပြောင်းထားခြင်း) ဆိုတာနဲ့ ဘယ်အချိန်မဆို ဒီရိုက်ကူးမှုထဲမှာ ပါဝင်မှုသို့မဟုတ် ဖော်ပြခံတာအတွက် ခွင့်ပြုချက်ပေးထားတာကို ပယ်ဖျက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုနိုင်ကြောင်းတွေကို ရှင်းပြပေးခဲ့တယ်။”

မြန်မာအရေး လုံ့ဆော်သူ အောင်က သတင်းအချက်အလက်ရယူမှုအပေါ် ပြောကြားချက်-

“ရွှေပါရောင်တော်လှန်ရေးက ကျတော်တို့နိုင်ငံအတွက် ပြည်သူ့သတင်းသမားတွေဘယ်လောက် အရေးပါတယ်ဆိုတာ ပြသလိုက်တာပါ။ တခါတလေ Recording Device တွေကို အသုံးပြုပြီး နယ်စပ်တွေကို ဖြတ်ကျော်ကာ သတင်းအချက်အလက်တွေကို ရအောင် ထုတ်ပါတယ်။ တခါတလေ မှာတော့ အီးမေးလ် သို့မဟုတ် FTP လိုနည်းလမ်းမျိုးက လတ်တလောမှာ အသုံးနိုင်ဆုံး နည်းလမ်းတွေပါ။ စစ်အစိုးရက အရာအားလုံးကို ပိတ်ဆို့ဖို့ ကြိုးစားနေပေမယ့်လဲ ဘလော့ဂါတွေ ပြည်သူ့သတင်းသမားတွေကတော့ သတင်းအချက် အလက်တွေကို ပြင်ပမီဒီယာတွေဆီ ရောက်အောင်ထုတ်ပေးနိုင်တုန်းပါ။”

WITNESS မှ ပရစ်စီလာ ရဲ့ ကျင့်ဝတ်နဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တွေအပေါ် ပြောကြားချက် -

“နီဒါရဲ့ ဗီဒီယိုနဲ့ပတ်သက်ပြီး အဖြေမပေးနိုင်တဲ့ မေးခွန်းတွေနှင့်အတူ ကျမကိုယ်တိုင်လဲ ဒီကိစ္စအပေါ် သင့်တော်တဲ့ အဖြေမတွေ့သေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သေချာတာကတော့ ဒီဗီဒီယိုဟာ လူသိများရပါမယ်။ ပြီးတော့ ဒီမိန်းမငယ်ရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကိုလည်း လေးစားရပါမယ်။ နူးညံ့ပြီး ရုပ်ထွေးတဲ့ မျှတမှု တခုရရမယ်ဆိုရင်တော့ ဗီဒီယိုထဲက သူရပ်ပုံကို မှိန်ပစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် Facebook အသစ်ရဲ့ Status မှာ သွေးပေတဲ့ သူ့မျက်နှာပါတဲ့ ပုံကို ရွေးသင့် မရွေးသင့် နှစ်ခါ သေချာစဉ်းစားပါ။”